

Ο Πρόεδρος

ΠΡΟΣ:

Τον Πρωθυπουργό της Ελληνικής
Δημοκρατίας,
κ. Κυριάκο Μητσοτάκη

ΚΟΙΝ:

Τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και
Οικονομικών, κ. Κυριάκο Πιερρακάκη.
Τον Υπουργό Ανάπτυξης, κ. Τάκη
Θεοδωρικάκο.
Την Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικής
Ασφάλισης, κα Νίκη Κεραμέως.
Τον Υπουργό Περιβάλλοντος και
Ενέργειας, κ. Σταύρο Παπασταύρου.
Τον Υπουργό Ναυτιλίας και Νησιωτικής
Πολιτικής, κ. Βασίλη Κικίλια.
Τον Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής
Δημοσίων Εσόδων, κ. Γεώργιο Ι. Πιτσιλή.

Αθήνα, 6 Αυγούστου 2026

Αρ. Πρωτ.: 4192

**Θέμα: «Υπόμνημα Θέσεων, Προτάσεων και Αιτημάτων ενόψει της 90ής ΔΕΘ.
Πέντε άμεσα νομοθετικά μέτρα και επτά στρατηγικοί άξονες.»**

Κύριε Πρωθυπουργέ,

Η Κεντρική Ένωση Επιμελητηρίων Ελλάδας, εκπρόσωπος 900.000 επιχειρήσεων και του συνόλου των Επιμελητηρίων της χώρας, σας απευθύνει το παρόν Υπόμνημα ενόψει της 90ής Διεθνούς Έκθεσης Θεσσαλονίκης. Παρά τη θετική κατεύθυνση που έχει λάβει η ελληνική οικονομία τα τελευταία χρόνια, οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν έναν νέο κύκλο σοβαρών προκλήσεων.

Το 2026 διαμορφώνεται από τέσσερα κρίσιμα εξωτερικά σοκ:

- **Γεωπολιτική αναταραχή** στη Μέση Ανατολή, με άμεσες επιπτώσεις σε ενέργεια, εφοδιαστικές αλυσίδες και πληθωρισμό.

- **Δασμολογικά μέτρα** που πλήττουν τις ελληνικές εξαγωγές, κυρίως στον αγροδιατροφικό τομέα της περιφέρειας.
- **Κίνδυνος αναστροφής της μειωτικής τάσης των επιτοκίων**, που κλείνει ξανά τη βαλβίδα χρηματοδότησης για τις ΜμΕ.
- **Εσωτερικές πιέσεις ρευστότητας**, ανατιμήσεις σε πρώτες ύλες και συνεχιζόμενες διαρθρωτικές αδυναμίες.

Σε αυτά προστίθενται δύο επιβαρύνσεις που έρχονται με ημερομηνία και δεν έχουν ακόμη συζητηθεί επαρκώς: η ένταξη των καυσίμων θέρμανσης και κίνησης στο νέο σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών, και το σωρευτικό κόστος συμμόρφωσης από τις διαδοχικές ψηφιακές υποχρεώσεις. Και οι δύο πέφτουν ασύμμετρα στη μικρή κλίμακα.

Η συντριπτική πλειονότητα των επιχειρήσεων που εκπροσωπούμε δεν διαθέτουν αποθέματα για να αντιμετωπίσουν νέα σοκ. Για τον λόγο αυτό η ΚΕΕΕ δεν καταθέτει διαγνωστικές παρατηρήσεις. Καταθέτει τεκμηριωμένο πλαίσιο παρεμβάσεων, το οποίο έχει δύο διακριτά επίπεδα, και η διάκριση είναι ουσιώδης.

ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΕΧΕΙ ΔΥΟ ΕΠΙΠΕΔΑ

ΜΕΡΟΣ Α. Πέντε άμεσα μέτρα. Πέντε νομοθετικές παρεμβάσεις με προσδιορισμένη νομική βάση, προτεινόμενη διατύπωση διάταξης και δηλωμένη μέθοδο υπολογισμού του κόστους. Μπορούν να ενταχθούν στο φορολογικό νομοσχέδιο και στον Προϋπολογισμό του 2027 χωρίς ενδιάμεση επεξεργασία. Δεν είναι κατευθύνσεις πολιτικής, είναι έτοιμα κείμενα.

ΜΕΡΟΣ Β. Επτά στρατηγικοί άξονες. Το πλαίσιο πολιτικής για την επόμενη τετραετία, όπως το έχει επεξεργαστεί το Ινστιτούτο Ερευνών και Μελετών της ΚΕΕΕ σε διαβούλευση με τα Επιμελητήρια της χώρας.

Το Υπόμνημα είναι εκτενές και ζητούμε την κατανόησή σας για αυτό. Η επιλογή είναι συνειδητή. Θεωρούμε ότι η αξιοπιστία ενός αιτήματος κρίνεται από την πληρότητα με την οποία εκθέτει και τα δυνατά και τα αδύνατα σημεία του, συμπεριλαμβανομένου του δημοσιονομικού κόστους εκείνων των μέτρων για τα οποία αυτό είναι πραγματικό. Σε ένα σημείο του κειμένου δηλώνουμε ρητά ότι ένα από τα πέντε μέτρα έχει μόνιμο και επαναλαμβανόμενο κόστος. Το κάνουμε επειδή διαφορετικά δεν θα ήταν σοβαρή ούτε η επιχειρηματολογία μας για τα υπόλοιπα τέσσερα.

ΜΕΡΟΣ Α. Πέντε άμεσα μέτρα για το νομοσχέδιο του Οκτωβρίου

Α.0 Γιατί αυτά τα πέντε ξεχωριστά

Πριν από τα μέτρα, οφείλουμε να ονομάσουμε τον μηχανισμό που τα συνδέει. Το ελληνικό φορολογικό σύστημα, στο σκέλος που αφορά την επιχείρηση, έχει τρία χαρακτηριστικά τα οποία λειτουργούν σωρευτικά εναντίον της μικρής κλίμακας.

Πρώτο, εισπράττει πριν. Η προκαταβολή φόρου βεβαιώνει σήμερα φόρο επί κέρδους που θα προκύψει, ή δεν θα προκύψει, την επόμενη χρήση. Για μια επιχείρηση με έντονη εποχικότητα, όπου το ένα έτος είναι καλό και το επόμενο κακό, η προκαταβολή βεβαιώνεται με βάση το καλό έτος και καταβάλλεται μέσα στο κακό. Αυτό είναι το τυπικό προφίλ της τουριστικής, της νησιωτικής και της εξαγωγικής μικρομεσαίας επιχείρησης.

Δεύτερο, εισπράττει ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα. Το τέλος επιτηδεύματος στα Νομικά Πρόσωπα οφείλεται είτε η επιχείρηση κέρδισε είτε έχασε. Είναι επιβάρυνση στην ύπαρξη και όχι στο εισόδημα, και είναι εξ ορισμού αντιστρόφως προοδευτική: το ίδιο ποσό βαραίνει δραματικά περισσότερο όσο μικρότερος είναι ο τζίρος.

Τρίτο, αναγνωρίζει το κόστος αργά. Η επιχείρηση που επενδύει πληρώνει τον εξοπλισμό εφάπαξ και τον εκπίπτει σε δέκα ή σε είκοσι πέντε χρόνια. Στο ενδιάμεσο φορολογείται για κέρδος που λογιστικά υπάρχει και ταμειακά δεν υπάρχει, επειδή έχει μετατραπεί σε μηχανή.

Και τα τρία είναι προβλήματα χρονισμού, όχι ύψους συντελεστή. Και γι' αυτό διορθώνονται φθηνά.

Ζητούμε η διάκριση αυτή να ληφθεί υπόψη ως τεχνικό και όχι ως ρητορικό επιχείρημα. Μια μείωση συντελεστή κοστίζει στον Προϋπολογισμό κάθε χρόνο, για πάντα. Μια διόρθωση χρονισμού κοστίζει μία φορά, στο έτος της μετάβασης, και έπειτα το μόνιμο κόστος περιορίζεται στη χρηματική αξία του χρόνου, δηλαδή σε ποσοστό λίγων μονάδων επί του ποσού που μετατοπίζεται. Τα τρία πρώτα από τα πέντε μέτρα που ακολουθούν είναι ακριβώς αυτό.

Υπάρχει και ένας δεύτερος λόγος για τον οποίο τα πέντε αυτά μέτρα παρουσιάζονται χωριστά. Το φορολογικό νομοσχέδιο και το Σχέδιο Προϋπολογισμού του 2027 κατατίθενται τον Οκτώβριο και ψηφίζονται τον Δεκέμβριο. Ό,τι δεν έχει διατυπωθεί ως διάταξη πριν από τον Σεπτέμβριο μεταφέρεται στο 2028.

Το κρίσιμο παράθυρο για την οικονομία δεν είναι οι εκλογές. Είναι ο Οκτώβριος.

A.1 Μείωση της προκαταβολής φόρου των νομικών προσώπων από 80% σε 50%

Ισχύον καθεστώς

Άρθρο 71 του ν. 4172/2013. Γενικός συντελεστής προκαταβολής 80% του φόρου που αναλογεί στο εισόδημα του διανυόμενου φορολογικού έτους. Για τα πιστωτικά ιδρύματα ο συντελεστής είναι 100%. **Για τα νομικά πρόσωπα που ασκούν δραστηριότητα λιγότερο από τρία έτη ο συντελεστής είναι ήδη 40%.** Η βεβαιωθείσα προκαταβολή πιστώνεται έναντι του φόρου του επόμενου έτους και δεν αποτελεί πρόσθετη φορολογική επιβάρυνση, αλλά πρόωρη είσπραξη υφιστάμενης.

Το αίτημα

Γενίκευση του συντελεστή 50% προκαταβολής φόρου σε όλα τα νομικά πρόσωπα και τις νομικές οντότητες, από το φορολογικό έτος 2026.

Τεκμηρίωση

- **Το επιχείρημα της συνοχής.** Δεν εισάγουμε νέα αρχή. Ο νομοθέτης έχει ήδη αναγνωρίσει, με την πρόβλεψη για τα νεοσύστατα, ότι η βεβαίωση φόρου επί μελλοντικού και άγνωστου κέρδους αφαιρεί κεφάλαιο κίνησης, και έχει ορίσει ως εύλογο συντελεστή το 40%. Η υφιστάμενη διάκριση ανάμεσα στο τρίτο και στο τέταρτο έτος λειτουργίας δεν αντιστοιχεί σε καμία οικονομική μεταβολή. Καμία επιχείρηση δεν αποκτά προβλεψιμότητα εσόδων στο τέταρτο έτος της.
- **Το επιχείρημα του κόστους χρήματος.** Η προκαταβολή είναι, οικονομικά, άτοκο δάνειο της επιχείρησης προς το Δημόσιο διάρκειας ενός έτους. Η επιχείρηση δανείζεται ταυτόχρονα η ίδια για κεφάλαιο κίνησης με επιτόκιο σαφώς υψηλότερο από αυτό στο οποίο δανείζεται το Δημόσιο. Η καθαρή απώλεια για την οικονομία είναι η διαφορά των δύο επιτοκίων επί του προεισπραττόμενου ποσού.
- **Το επιχείρημα της εισπραξιμότητας.** Μέρος της βεβαιωθείσας προκαταβολής δεν εισπράττεται και μετατρέπεται σε ληξιπρόθεσμη οφειλή, η οποία απαιτεί διοικητικό κόστος βεβαίωσης και αναγκαστικής εκτέλεσης και συχνά καταλήγει σε ρύθμιση. Το πραγματικό μέγεθος είναι γνωστό στη διοίκηση και το ζητούμε στο Παράρτημα.

Δημοσιονομική στάθμιση

Ταμειακή μετατόπιση, όχι απώλεια εσόδου. Η επίπτωση συγκεντρώνεται εφάπαξ στο έτος της μετάβασης. Από το δεύτερο έτος τα ταμειακά έσοδα επανέρχονται στο κανονικό τους επίπεδο, με μόνιμα μειωμένο το απόθεμα προεισπραγμένου φόρου. Το μόνιμο κόστος ισούται με το επιτόκιο δανεισμού του Δημοσίου επί το ποσό αυτό, δηλαδή διαφέρει από την εφάπαξ επίπτωση κατά περίπου δύο τάξεις μεγέθους.

Εναλλακτική διαδρομή. Εφόσον η εφάπαξ επίπτωση κριθεί μη διαχειρίσιμη, δεχόμαστε σταδιακή μετάβαση σε δύο βήματα, 65% για το φορολογικό έτος 2026 και

50% από το 2027, υπό τον όρο ότι ο τελικός συντελεστής αναγράφεται στον νόμο και δεν εξαρτάται από μελλοντική απόφαση.

A.2 Πλήρης κατάργηση του τέλους επιτηδεύματος

Ισχύον καθεστώς

Άρθρο 31 του ν. 3986/2011, όπως έχει επανειλημμένα τροποποιηθεί. Μετά τις διαδοχικές μειώσεις και την κατάργηση για τα φυσικά πρόσωπα που ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα, το τέλος διατηρείται για τα νομικά πρόσωπα, τις νομικές οντότητες και τα υποκαταστήματα αυτών.

Το αίτημα

Κατάργηση του άρθρου 31 του ν. 3986/2011 για όλα τα υπόχρεα πρόσωπα και για όλα τα υποκαταστήματα, χωρίς εισοδηματικά, γεωγραφικά ή πληθυσμιακά κριτήρια, από το φορολογικό έτος 2026.

Τεκμηρίωση

- **Η φύση του τέλους.** Δεν είναι φόρος εισοδήματος, γιατί δεν συνδέεται με το εισόδημα. Δεν είναι ανταποδοτικό τέλος, γιατί δεν αντιστοιχεί σε παρεχόμενη υπηρεσία. Είναι σταθερή επιβάρυνση επί της ίδιας της άσκησης της δραστηριότητας.
- **Ο έκτακτος χαρακτήρας που έγινε πάγιος.** Θεσπίστηκε το 2011 ως έκτακτο μέτρο δημοσιονομικής προσαρμογής, σε συνθήκες που δεν υφίστανται. Η διατήρησή του δεκαπέντε χρόνια μετά την εκλείψη της αιτίας του δεν είναι δημοσιονομική επιλογή, είναι αδράνεια.
- **Το αντικίνητρο που δημιούργησε η μερική κατάργηση.** Το θέτουμε ως το σοβαρότερο σημείο. Από τη στιγμή που το τέλος καταργείται για τα φυσικά πρόσωπα και διατηρείται για τα νομικά, το σύστημα τιμωρεί φορολογικά δύο επιλογές τις οποίες η αναπτυξιακή πολιτική ενθαρρύνει με κάθε άλλο εργαλείο: τη μετάβαση από την ατομική επιχείρηση στην εταιρική μορφή και την ανάπτυξη μέσω υποκαταστημάτων. Ο αυτοαπασχολούμενος που εξετάζει μετατροπή σε εταιρική μορφή, ώστε να αποκτήσει πρόσβαση σε χρηματοδότηση και να διαχωρίσει την προσωπική από την επιχειρηματική περιουσία, βρίσκει στην άλλη πλευρά πάγια ετήσια επιβάρυνση που δεν είχε.
- **Η ανείσπρακτη ουρά.** Το τέλος βεβαιώνεται σε όλους, εισπράττεται από όσους μπορούν, και για τους υπόλοιπους μετατρέπεται σε ληξιπρόθεσμη οφειλή που στερεί τη φορολογική ενημερότητα και αποκλείει από τη χρηματοδότηση και από τις δημόσιες συμβάσεις.

Ένας φόρος που οφείλεται και όταν η επιχείρηση χάνει δεν είναι φόρος εισοδήματος. Είναι πρόστιμο ύπαρξης.

Δημοσιονομική στάθμιση

Εδώ το κόστος είναι πραγματική και μόνιμη απώλεια, και το δηλώνουμε. Είναι όμως περιορισμένο και απόλυτα γνωστό στη φορολογική διοίκηση από τα στοιχεία των δηλώσεων. Ζητούμε να συνυπολογιστούν δύο αντισταθμίσεις: το διοικητικό κόστος βεβαίωσης και είσπραξης, το οποίο εξοικονομείται εξ ολοκλήρου, και το ανείσπρακτο μέρος, το οποίο δεν αποτελεί απώλεια εσόδου γιατί δεν αποτέλεσε ποτέ έσοδο. Το καθαρό κόστος της κατάργησης είναι επομένως αισθητά μικρότερο από το ονομαστικό ύψος της βεβαίωσης.

Α.3 Αναθεώρηση των φορολογικών αποσβέσεων για ταχύτερη αναγνώριση του κόστους των επενδύσεων

Ισχύον καθεστώς

Άρθρο 24 του ν. 4172/2013. Σταθερή μέθοδος απόσβεσης, με συντελεστές οριζόμενους ανά κατηγορία παγίου. Άρθρο 27 του ίδιου νόμου: μεταφορά και συμψηφισμός ζημιών στα επόμενα πέντε φορολογικά έτη, με οριστική απώλεια του αναπόσβεστου υπολοίπου μετά την πάροδό τους.

Κατηγορία παγίου	Ισχύων συντελεστής	Ετη πλήρους απόσβεσης
Κτίρια, εγκαταστάσεις, βιομηχανικές κατασκευές	4%	25 έτη
Μηχανήματα και λοιπός εξοπλισμός	10%	10 έτη
Εξοπλισμός πληροφορικής και λογισμικό	20%	5 έτη
Άυλα στοιχεία και δικαιώματα	10%	10 έτη
Πάγια μικρής αξίας, έως το ισχύον όριο	100%	έτος κτήσης

Οι συντελεστές αυτοί, και το όριο των παγίων μικρής αξίας, δεν έχουν αναπροσαρμοστεί ουσιωδώς από τη θέσπιση του Κώδικα. Στο διάστημα που μεσολάβησε, το γενικό επίπεδο τιμών έχει μεταβληθεί σημαντικά και ο τεχνολογικός κύκλος αντικατάστασης έχει συντομεύσει δραστικά.

Το αίτημα: πέντε παρεμβάσεις που λειτουργούν ως σύνολο

1. **Άμεση έκπτωση.** Πλήρης απόσβεση στο έτος κτήσης για μηχανολογικό, ενεργειακό και ψηφιακό εξοπλισμό και για λογισμικό, έως ετήσιο όριο δαπάνης και για επιχειρήσεις κάτω ορισμένου μεγέθους.
2. **Πάγια μικρής αξίας.** Αύξηση του ορίου άμεσης απόσβεσης, με ρήτρα αυτόματης αναπροσαρμογής ανά τριετία βάσει του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή, ώστε να μη χρειάζεται νέα νομοθετική παρέμβαση σε δέκα χρόνια.
3. **Επικαιροποίηση συντελεστών.** Διπλασιασμός του συντελεστή για μηχανήματα και λοιπό εξοπλισμό, αύξηση για κτίρια και βιομηχανικές εγκαταστάσεις, και αναγνώριση της πραγματικής ωφέλιμης ζωής του ψηφιακού εξοπλισμού και του λογισμικού, η οποία είναι σαφώς μικρότερη των πέντε ετών.
4. **Δυνατότητα φθίνουσας μεθόδου,** με αμετάκλητη επιλογή κατά την κτήση του παγίου, ώστε η φορολογική αναγνώριση να συμπίπτει με την πραγματική απόλεια αξίας.
5. **Επέκταση της μεταφοράς ζημιών από πέντε σε δέκα έτη,** στην παράγραφο 1 του άρθρου 27.

Τεκμηρίωση

Ο ισχύων πίνακας περιγράφει έναν κύκλο ζωής παγίων που δεν αντιστοιχεί ούτε στην τεχνολογία ούτε στις απαιτήσεις προσαρμογής του 2026. Οι δύο κατηγορίες επενδύσεων που η χώρα προωθεί με τη μεγαλύτερη έμφαση, η ενεργειακή αναβάθμιση και ο ψηφιακός μετασχηματισμός, είναι εκείνες με τη δυσμενέστερη μεταχείριση σε σχέση με την πραγματική διάρκεια ζωής τους. Ένα σύστημα διαχείρισης που θα αντικατασταθεί σε τρία χρόνια αποσβένεται σε πέντε. Ένας εξοπλισμός εξοικονόμησης ενέργειας που εγκαθίσταται για να μειώσει άμεσο λειτουργικό κόστος αποσβένεται σε δέκα.

Επιμένουμε ιδιαίτερα στην πέμπτη παρέμβαση, γιατί χωρίς αυτήν οι τέσσερις πρώτες παράγουν κίνητρο μη διαθέσιμο σε όσους το χρειάζονται. Η ταχύτερη απόσβεση δημιουργεί, στα πρώτα έτη μετά την επένδυση, μεγαλύτερη έκπτωση και συχνά ζημιά. Με ορίζοντα συμψηφισμού πέντε ετών, η μικρή επιχείρηση που επένδυσε σε δύσκολη συγκυρία δεν προλαβαίνει να συμψηφίσει και το κίνητρο εξανεμίζεται.

Η επένδυση δεν αναβάλλεται επειδή δεν συμφέρει. Αναβάλλεται επειδή δεν χρηματοδοτείται.

Δημοσιονομική στάθμιση

Είναι η καθαρότερη περίπτωση διόρθωσης χρονισμού από τα πέντε μέτρα. Το συνολικό ποσό που εκπίπτει στη διάρκεια της ζωής του παγίου παραμένει ταυτόσημο και ίσο με το κόστος κτήσης. Μεταβάλλεται μόνο η χρονική κατανομή, και άρα το κόστος για τον Προϋπολογισμό είναι η παρούσα αξία της μετατόπισης και όχι το

ύψος της. Σε ορίζοντα της ζωής του παγίου το άθροισμα είναι μηδέν, κατά κυριολεξία και όχι κατά προσέγγιση.

A.4 Μείωση του μη μισθολογικού κόστους κατά μία ποσοστιαία μονάδα

Ισχύον καθεστώς

Άρθρο 38 του ν. 4387/2016 και οι μεταγενέστερες τροποποιήσεις του, με τις οποίες υλοποιήθηκαν οι διαδοχικές μειώσεις εισφορών της τελευταίας εξαετίας. Το συνολικό ποσοστό εισφορών μισθωτής απασχόλησης παραμένει, μετά τις μειώσεις αυτές, σε επίπεδο υψηλότερο του μέσου όρου της ζώνης του ευρώ, με το μεγαλύτερο μέρος στο εργοδοτικό σκέλος.

Το αίτημα

Μείωση κατά μία ποσοστιαία μονάδα, με το σύνολο της μείωσης στο εργοδοτικό σκέλος, χωρίς καμία μεταβολή σε ασφαλιστικές παροχές και δικαιώματα, και με προτεραιότητα στις επιχειρήσεις έως δέκα εργαζομένων εφόσον το δημοσιονομικό περιθώριο δεν επιτρέπει οριζόντια εφαρμογή.

Τεκμηρίωση

Στη μικρή κλίμακα, το μη μισθολογικό κόστος είναι ο παράγοντας που καθορίζει αν η επόμενη πρόσληψη θα γίνει, αν θα γίνει άτυπα, ή αν δεν θα γίνει καθόλου και η επιχείρηση θα αρνηθεί την παραγγελία. Η επιχείρηση των τριών ατόμων δεν έχει τμήμα προσωπικού που εξομαλύνει το κόστος στο σύνολο του μισθολογίου. Η επόμενη πρόσληψη είναι αύξηση του κόστους κατά ένα τρίτο, και η απόφαση λαμβάνεται στο περιθώριο.

Είναι επίσης το μέτρο με τη μικρότερη χρονική υστέρηση από τα πέντε. Η επίπτωση εμφανίζεται στην πρώτη μισθοδοσία μετά την έναρξη ισχύος, χωρίς αναμονή εκκαθάρισης και χωρίς εφαρμοστική απόφαση.

Μία γραμμή που δεν μετακινούμε. Η μείωση δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να αντισταθμιστεί από περικοπή ασφαλιστικών δικαιωμάτων, από μεταβολή στα όρια συνταξιοδότησης ή από μεταφορά βάρους στους ασφαλισμένους. Ζητούμε να καλυφθεί από τη διεύρυνση της ασφαλιστικής βάσης που έχει επιτευχθεί μέσω της αύξησης της δηλωμένης απασχόλησης και της καταπολέμησης της αδήλωτης εργασίας.

Ζητούμε φθηνότερη απασχόληση για την επιχείρηση, όχι φθηνότερη ασφάλιση για τον εργαζόμενο.

Δημοσιονομική στάθμιση

Είναι το μόνο από τα πέντε μέτρα με πλήρως επαναλαμβανόμενο κόστος και το παρουσιάζουμε ως τέτοιο, χωρίς να επιχειρούμε να το εμφανίσουμε ως αυτοχρηματοδοτούμενο. Ο περιορισμός στις επιχειρήσεις έως δέκα εργαζομένων

μειώνει το κόστος σε κλάσμα της οριζόντιας εφαρμογής, διατηρώντας το μεγαλύτερο μέρος του αποτελέσματος, επειδή εκεί συγκεντρώνεται και το πρόβλημα. Αν επιλεγεί αυτή η μορφή, χρειάζεται ρήτρα ομαλής εξομάλυνσης, ώστε να μη δημιουργηθεί αντικίνητρο στην πρόσληψη του ενδέκατου εργαζομένου.

A.5 Αφορολόγητο αποθεματικό επανεπένδυσης κερδών για τις ΜμΕ

Ισχύον καθεστώς

Δεν υφίσταται γενικό, οριζόντιο καθεστώς αφορολόγητου αποθεματικού επανεπένδυσης. Τα ισχύοντα κίνητρα είναι είτε κλαδικά, είτε συνδεδεμένα με εγκεκριμένα επενδυτικά σχέδια που απαιτούν φάκελο, σύμβουλο και διοικητική επάρκεια την οποία η πολύ μικρή επιχείρηση δεν διαθέτει.

Το αίτημα

Δυνατότητα σχηματισμού αφορολόγητου αποθεματικού από τα κέρδη της χρήσης, έως ποσοστό αυτών, υπό τον όρο επένδυσης σε παραγωγικό, ενεργειακό ή ψηφιακό πάγιο ή σε δαπάνες έρευνας και ανάπτυξης εντός τριετίας. Υπαγωγή με δήλωση στη φορολογική δήλωση, **χωρίς προηγούμενη έγκριση**, και με αυστηρή ρήτρα ανάκτησης του φόρου προσαυξημένου εφόσον η επένδυση δεν πραγματοποιηθεί εντός της προθεσμίας.

Τεκμηρίωση

Η μικρή ελληνική επιχείρηση δεν έχει πρόσβαση στην κεφαλαιαγορά και έχει δύσκολη και ακριβή πρόσβαση στον τραπεζικό δανεισμό. Η μόνη πηγή χρηματοδότησης που της απομένει είναι η παρακράτηση των δικών της κερδών, η οποία σήμερα φορολογείται ολόκληρη τη στιγμή που παράγεται, ανεξάρτητα από το αν θα διανεμηθεί ή θα επανεπενδυθεί. Δεν υπάρχει λόγος το σύστημα να είναι ουδέτερο ανάμεσα στη διανομή και στην επανεπένδυση, όταν η δηλωμένη πολιτική είναι η αύξηση των επενδύσεων ως ποσοστό του ΑΕΠ.

Ανάλογα καθεστώτα εφαρμόζονται σε αρκετά κράτη μέλη και, εφόσον το μέτρο είναι οριζόντιο και μη επιλεκτικό, δεν συνιστά κρατική ενίσχυση. Ζητούμε η σχετική εκτίμηση να δοθεί εγγράφως από τις αρμόδιες υπηρεσίες πριν από την κατάθεση, ώστε το θέμα να μη χρησιμοποιηθεί ως λόγος αναβολής.

Επιμένουμε στην αυτόματη υπαγωγή, και τη θεωρούμε το κρίσιμο στοιχείο του μέτρου και όχι λεπτομέρεια εφαρμογής. Κάθε προηγούμενο κίνητρο που απαιτούσε φάκελο υπαγωγής απορροφήθηκε δυσανάλογα από τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις, γιατί εκείνες διαθέτουν τη διοικητική επάρκεια να τον συντάξουν.

Ένα κίνητρο που απαιτεί σύμβουλο για να διεκδικηθεί δεν είναι κίνητρο για τη μικρή επιχείρηση.

Δημοσιονομική στάθμιση

Αναβολή υπό αίρεση και όχι απώλεια. Εφόσον η επένδυση πραγματοποιηθεί, το Δημόσιο εισπράττει λιγότερο φόρο εισοδήματος τώρα και ΦΠΑ, εισφορές και φόρο

επί αυξημένου αποτελέσματος στη συνέχεια. Εφόσον δεν πραγματοποιηθεί, η ρήτρα ανάκτησης επιστρέφει τον φόρο προσαυξημένο. Η ουδετερότητα του μέτρου εξαρτάται εξ ολοκλήρου από την αυστηρότητα της ρήτρας, την οποία ζητούμε εμείς και δεν την αποδεχόμαστε ως τίμημα. Στον συνημμένο τεχνικό φάκελο έχουμε προτείνει και ρήτρα μη σώρευσης με το μέτρο Α.3, ώστε σε καμία περίπτωση να μην προκύψει έκπτωση μεγαλύτερη του πραγματικού κόστους κτήσης.

Α.6 Συγκεντρωτική εικόνα και ιεράρχηση

Μέτρο	Διάταξη	Φύση κόστους	Εναρξη	Δείκτης εφαρμογής
A.1 Προκαταβολή 80% σε 50%	Άρθρο 71 ν. 4172/2013	Ταμειακή μετατόπιση	Φορ. έτος 2026	Ο συντελεστής στην εκκαθάριση
A.2 Κατάργηση τέλους επιτηδεύματος	Άρθρο 31 ν. 3986/2011	Μόνιμη απώλεια, περιορισμένη	Φορ. έτος 2026	Απουσία κάθε κριτηρίου
A.3 Αναθεώρηση αποσβέσεων	Άρθρα 24,27 ν. 4172/2013	Παρούσα αξία μετατόπισης	Φορ. έτος 2026	Τα δέκα έτη στο άρθρο 27
A.4 Εισφορές μείον 1 π.μ.	Άρθρο 38 ν. 4387/2016	Μόνιμο και επαναλαμβανόμενο	01.01.2027	Το ποσοστό στην ΑΠΔ
A.5 Αφορολόγητο αποθεματικό	Νέα διάταξη ν. 4172/2013	Αναβολή με ρήτρα ανάκτησης	Φορ. έτος 2026	Απουσία έγκρισης

Παρουσιάζουμε τα πέντε μέτρα ως ενότητα, γιατί λειτουργούν σωρευτικά. Εφόσον όμως το δημοσιονομικό περιθώριο δεν επιτρέπει και τα πέντε, θέτουμε ρητά τη δική μας ιεράρχηση, ώστε η συζήτηση να μη χαθεί σε γενικότητες:

- **Πρώτη προτεραιότητα:** το μέτρο Α.2 και οι παρεμβάσεις 1, 2 και 5 του μέτρου Α.3. Είναι τα φθηνότερα, τα απλούστερα νομοτεχνικά και τα πλέον στοχευμένα στη μικρή κλίμακα.
- **Δεύτερη προτεραιότητα:** το μέτρο Α.1, με αποδεκτή τη σταδιακή διαδρομή δύο βημάτων.
- **Τρίτη προτεραιότητα:** το μέτρο Α.5, εφόσον η ρήτρα ανάκτησης είναι αυστηρή.
- **Το μέτρο Α.4** μπορεί, εφόσον απαιτηθεί, να περιοριστεί στο πεδίο εφαρμογής, δηλαδή στις επιχειρήσεις έως δέκα εργαζομένων, πριν συζητηθεί μείωση του ύψους του.

ΜΕΡΟΣ Β. Οι επτά στρατηγικοί άξονες

Οι επτά άξονες που ακολουθούν αποτελούν το πλαίσιο πολιτικής της ΚΕΕΕ για την επόμενη τετραετία, όπως το έχει επεξεργαστεί το Ινστιτούτο Ερευνών και Μελετών σε διαβούλευση με τα Επιμελητήρια της χώρας. Παρατίθενται με τη μορφή διάγνωσης και προτάσεων, ώστε κάθε αίτημα να είναι αντιστοιχίσιμο με το πρόβλημα που καλείται να λύσει.

Α. Ενεργειακή κρίση και γεωπολιτική αστάθεια

Το ενεργειακό κόστος αποτελεί τον σημαντικότερο μεταβλητό κόστος για χιλιάδες ΜμΕ, κυρίως στη μεταποίηση, τον τουρισμό, τις μεταφορές και το λιανικό εμπόριο. Η γεωπολιτική αναταραχή στη Μέση Ανατολή επαναφέρει πιέσεις στη μικρή επιχείρηση, η οποία δεν μπορεί να μεταφέρει αυτόματα το αυξημένο κόστος στον καταναλωτή.

Διάγνωση

- Οι ΜμΕ επιβαρύνονται δυσανάλογα σε σχέση με τις μεγάλες επιχειρήσεις, οι οποίες έχουν πρόσβαση σε ειδικά τιμολόγια, σε αποθέματα και σε δυνατότητα αντιστάθμισης.
- Η μικρή επιχείρηση δεν διαπραγματεύεται τιμή, δεν συμψηφίζει και, στην πράξη, δεν αυτοπαράγει.
- Η αυτοπαραγωγή από ανανεώσιμες πηγές παραμένει δυσπρόσιτη για πολλές ΜμΕ λόγω χρόνου αδειοδότησης και κορεσμού δικτύων.
- Οι αιφνίδιες αναπροσαρμογές και οι αδιαφανείς ρήτρες καθιστούν αδύνατο τον προϋπολογισμό της χρήσης.

Πολιτικές προτάσεις

- **Μηχανισμός ενεργειακού πλαφόν για ΜμΕ**, με αυτόματη ενεργοποίηση όταν οι τιμές υπερβαίνουν προκαθορισμένα όρια, και όχι με αποφάσεις κατά περίπτωση.
- Σχέδιο έκτακτης ανάγκης για ενέργεια και καύσιμα, με αυτόματες ρήτρες ενεργοποίησης.
- Απλοποίηση αδειοδότησης φωτοβολταϊκών στέγης, με δεσμευτική προθεσμία έκδοσης, και ρητή προτεραιότητα σύνδεσης για μικρές επιχειρήσεις στα κορεσμένα δίκτυα.
- Πρόσβαση της μικρής επιχείρησης στον ενεργειακό συμψηφισμό και στις ενεργειακές κοινότητες, με απλοποιημένη διαδικασία.
- Ενεργειακή αναβάθμιση **με προκαταβολή και όχι με απολογιστική αποπληρωμή**. Ο μικρός δεν μπορεί να χρηματοδοτήσει πρώτος και να αποζημιωθεί μετά.
- Σταδιακή μείωση των ρυθμιζόμενων χρεώσεων για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις.

- Υποχρεωτική διαφάνεια στις ρήτρες αναπροσαρμογής και δυνατότητα σταθερού τιμολογίου με ορίζοντα διετίας.

Το νέο σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων για κτίρια και μεταφορές

Θέτουμε χωριστά ένα ζήτημα που έρχεται με ημερομηνία και δεν έχει συζητηθεί επαρκώς. Η ένταξη των καυσίμων θέρμανσης και κίνησης στο νέο σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών θα περάσει στην τιμή. Η επιβάρυνση δεν θα εμφανιστεί ως φόρος με όνομα, αλλά ως αυξημένη τιμή στην αντλία και στο πετρέλαιο θέρμανσης, δηλαδή σε δύο κόστη που η πολύ μικρή επιχείρηση δεν μπορεί ούτε να αποφύγει ούτε να μετακυλίσει.

Ζητούμε να αποφασιστεί από τώρα, και με προκαθορισμένο ποσοστό αντί κατά διακριτική ευχέρεια, η ανακύκλωση των σχετικών εσόδων προς τις πολύ μικρές επιχειρήσεις και τις νησιωτικές αγορές. Είναι το μοναδικό σημείο αυτού του Υπομνήματος όπου ζητούμε απόφαση για επιβάρυνση που δεν έχει ακόμη εκδηλωθεί, και το κάνουμε επειδή μετά την εκδήλωσή της η αντιμετώπιση θα είναι πολύ ακριβότερη.

Η πράσινη μετάβαση δεν σκοντάφτει επειδή οι μικροί δεν θέλουν. Σκοντάφτει επειδή δεν αντέχουν το κόστος της εισόδου.

Β. Χρηματοδότηση και ρευστότητα

Η πρόσβαση στη χρηματοδότηση παραμένει το μεγαλύτερο διαρθρωτικό εμπόδιο για τις ελληνικές ΜμΕ. Οι επιχειρήσεις είναι εξαρτημένες σχεδόν αποκλειστικά από τον τραπεζικό δανεισμό, ενώ τα κριτήρια αξιολόγησης εξακολουθούν να βασίζονται σε εμπράγματα εξασφαλίσεις, κάτι που αποκλείει υγιείς αλλά μικρές επιχειρήσεις.

Διάγνωση

- Τα κριτήρια εξασφαλίσεων αποκλείουν συστηματικά επιχειρήσεις χωρίς ακίνητη περιουσία, ανεξάρτητα από τη βιωσιμότητά τους.
- Πίεση στο κεφάλαιο κίνησης, ιδίως σε εποχικές αγορές, όπου τα έσοδα συγκεντρώνονται σε λίγους μήνες και τα έξοδα τρέχουν όλο τον χρόνο.
- Καθυστερήσεις πληρωμών που μετατρέπουν τη μικρή επιχείρηση σε άτυπο χρηματοδότη ολόκληρης της αλυσίδας στην οποία ανήκει.
- Τα προγράμματα πάσχουν από πολυπλοκότητα και καθυστερήσεις, με κριτήρια επιλεξιμότητας σχεδιασμένα για μεγαλύτερα μεγέθη.
- Το κρίσιμο σημείο: τα εργαλεία υπάρχουν. Δάνεια ρευστότητας, δάνεια πράσινης και ψηφιακής αναβάθμισης, εγγυοδοτικά σχήματα, μικροπιστώσεις, δράσεις του ΕΣΠΑ, εργαλεία της Αναπτυξιακής Τράπεζας.

Το χρηματοδοτικό πρόβλημα των μικρών επιχειρήσεων δεν είναι πρόβλημα κονδυλίων. Είναι πρόβλημα πρόσβασης.

Πολιτικές προτάσεις

- **Εθνικός μηχανισμός εγγυήσεων μικροπιστώσεων** χωρίς απαίτηση εμπράγματων εξασφαλίσεων, με αξιολόγηση βάσει ταμειακών ροών και βιωσιμότητας.
- Άμεση χρηματοδότηση ΜμΕ μέσω της Αναπτυξιακής Τράπεζας και όχι αποκλειστικά μέσω των εμπορικών τραπεζών.
- **Ελάχιστο ποσοστό των αναπτυξιακών εργαλείων κατευθυνόμενο αποκλειστικά σε επιχειρήσεις έως δέκα εργαζομένων.** Χωρίς ρητή ποσόστωση, η μικρή κλίμακα θα συνεχίσει να απορροφά το υπόλοιπο.
- **Ενιαία ψηφιακή πύλη χρηματοδότησης,** με μία αίτηση και ένα φάκελο δικαιολογητικών για όλα τα εργαλεία.
- Αυστηρή τήρηση των προθεσμιών πληρωμής από το Δημόσιο και στις εμπορικές συναλλαγές, με αυτόματο τόκο υπερημερίας χωρίς να απαιτείται όχληση.
- **Επιστροφή πιστωτικού ΦΠΑ εντός προθεσμίας που δεσμεύει τη διοίκηση** και αυτόματος συμψηφισμός με βεβαιωμένες οφειλές.
- Κίνητρα για factoring και leasing, και ενίσχυση εναλλακτικής χρηματοδότησης.
- Ρύθμιση ιδιωτικού χρέους με ρεαλιστικούς όρους και δεύτερη ευκαιρία για τις βιώσιμες επιχειρήσεις.
- Στήριξη των εξαγωγικών ΜμΕ που πλήττονται από δασμολογικά μέτρα, με διμερείς και ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες εξαίρεσης προϊόντων και με μέτρα μείωσης του κόστους παραγωγής.

Γ. Αγορά εργασίας και δεξιότητες

Η έλλειψη εργατικού δυναμικού αποτελεί ήδη υπαρξιακό ζήτημα για χιλιάδες ΜμΕ. Οι επιχειρήσεις που δεν βρίσκουν προσωπικό δεν το ανακοινώνουν, το απορροφούν: περιορίζουν ωράρια, αρνούνται παραγγελίες, αναβάλλουν επενδύσεις. Η επίπτωση δεν καταγράφεται ως ανεργία, καταγράφεται ως χαμένη ανάπτυξη.

Διάγνωση

- Υψηλό ποσοστό ΜμΕ αναφέρει κενές θέσεις εργασίας που δεν μπορεί να καλύψει, σύμφωνα με τα στοιχεία που έχει επεξεργαστεί το ΙΕΜΕ.
- Δημογραφική πίεση: γήρανση πληθυσμού, εκροή νέων επιστημόνων, μείωση των εργασιμων ηλικιών.

- Ο ψηφιακός μετασχηματισμός απαιτεί δεξιότητες που δεν διαθέτει το διαθέσιμο εργατικό δυναμικό.
- Η γυναικεία απασχόληση παραμένει χαμηλότερη του ευρωπαϊκού μέσου όρου.
- Η πολύ μικρή επιχείρηση δεν μπορεί να ανταγωνιστεί σε μισθό, δεν διαθέτει δομή εκπαίδευσης και δεν έχει τη διοικητική επάρκεια να αξιοποιήσει ούτε τα προγράμματα κατάρτισης ούτε τις διαδικασίες νόμιμης απασχόλησης πολιτών τρίτων χωρών.

Πολιτικές προτάσεις

- Εθνική στρατηγική για το δημογραφικό, πολυεπίπεδη και όχι αποσπασματική.
- Στοχευμένη πολιτική νόμιμης μετανάστευσης σε κλάδους με τεκμηριωμένες ελλείψεις, με ταχείες διαδικασίες και διμερείς συμφωνίες.
- **Απλοποίηση της πρόσβασης της πολύ μικρής επιχείρησης στα υφιστάμενα εργαλεία.** Το αίτημα εδώ δεν είναι νέα επιδότηση, είναι διαδικασία που μπορεί να ακολουθήσει επιχείρηση τριών ατόμων χωρίς σύμβουλο.
- Κίνητρα επιστροφής Ελλήνων επιστημόνων, με σύνδεση με τα Επιμελητήρια για την αντιστοίχιση με τοπικές επιχειρήσεις.
- Προγράμματα επανακατάρτισης και αναβάθμισης δεξιοτήτων για εργαζομένους σε ΜμΕ, με έμφαση στις ψηφιακές δεξιότητες.
- Ενίσχυση της γυναικείας απασχόλησης και κίνητρα απασχόλησης εργαζομένων άνω των 55 ετών.
- Σύνδεση της επαγγελματικής εκπαίδευσης με τις τεκμηριωμένες ανάγκες των ΜμΕ σε κάθε Περιφέρεια, μέσω των Επιμελητηρίων που διαθέτουν την τοπική γνώση.

Δ. Απλοποίηση, ψηφιοποίηση και φορολογία

Η γραφειοκρατία και η φορολογική επιβάρυνση παραμένουν κεντρικά εμπόδια ανταγωνιστικότητας. Μέτρα που φαίνονται μικρά διοικητικά βήματα αντιπροσωπεύουν σημαντική ανακούφιση για την καθημερινότητα των ΜμΕ.

Διάγνωση

- Ο διοικητικός φόρτος των ΜμΕ σε φορολογικές, ασφαλιστικές υποχρεώσεις και αδειοδοτήσεις παραμένει δυσανάλογα υψηλός σε σχέση με το μέγεθός τους.
- Κάθε νέα νομοθετική ρύθμιση δεν αξιολογείται συστηματικά για τον αντίκτυπό της στις ΜμΕ.
- **Το σωρευτικό κόστος ψηφιακής συμμόρφωσης.** Για τη μεγάλη επιχείρηση κάθε νέα υποχρέωση είναι παραμετροποίηση συστήματος. Για την επιχείρηση δύο ατόμων είναι νέος εξοπλισμός, νέα συνδρομή, αυξημένη αμοιβή λογιστή και χρόνος που αφαιρείται από την παραγωγή.
- Η έμμεση συμμόρφωση μετακυλίσταται στην αλυσίδα εφοδιασμού. Οι υποχρεώσεις βιώσιμης αναφοράς των μεγάλων φτάνουν στον μικρό προμηθευτή ως ερωτηματολόγια και πιστοποιήσεις, χωρίς αποζημίωση.

Πολιτικές προτάσεις

- Ενιαίο ψηφιακό σημείο υποβολής για αδειοδοτήσεις, εγγραφές, φορολογία και επιδοτήσεις.
- Δεσμευτικές προθεσμίες ολοκλήρωσης διοικητικών διαδικασιών, με μετρήσιμο στόχο και όχι με δήλωση πρόθεσης.
- Ολοκλήρωση της ψηφιακής αναβάθμισης του Γ.Ε.ΜΗ., με πλήρη διαλειτουργικότητα μητρώων και εφαρμογή της αρχής της άπαξ υποβολής του δικαιολογητικού.
- **Υποχρεωτικός και δημοσιευμένος έλεγχος επιπτώσεων στις ΜμΕ πριν από κάθε νέα ρύθμιση,** με το αποτέλεσμα διαθέσιμο πριν από την ψήφιση και όχι μετά.
- **Επαρκή μεταβατικά διαστήματα σε κάθε νέα ψηφιακή υποχρέωση και μη επιβολή κυρώσεων στο πρώτο έτος εφαρμογής.**
- **Άμεση φορολογική έκπτωση της δαπάνης ψηφιακής και ενεργειακής συμμόρφωσης στο έτος πραγματοποίησης.** Συνδέεται απευθείας με το μέτρο Α.3.
- Απλοποίηση και κωδικοποίηση της φορολογικής νομοθεσίας, με κατάργηση των διάσπαρτων ρυθμίσεων που δεν έχουν εφαρμογή.
- Σταθερότητα του φορολογικού πλαισίου για ορίζοντα τουλάχιστον τριετίας, με δέσμευση μη επιβολής νέων επιβαρύνσεων εντός της χρήσης.

- Ρύθμιση της φορολογικής και ασφαλιστικής μεταχείρισης της διαδοχής της οικογενειακής επιχείρησης, ώστε η μεταβίβαση να μη λειτουργεί ως λόγος διακοπής.
- Πιλοτική εφαρμογή νέων ρυθμίσεων σε ελεγχόμενο περιβάλλον πριν από τη γενίκευση.

Οι πέντε παρεμβάσεις του Μέρους Α ανήκουν, θεματικά, σε αυτόν τον άξονα. Παρουσιάστηκαν χωριστά και πρώτες επειδή είναι οι μόνες που έχουν φτάσει σε επίπεδο έτοιμης διάταξης και μπορούν να νομοθετηθούν μέσα στον τρέχοντα κύκλο.

Ε. Νησιωτικότητα και περιφερειακή ανάπτυξη

Η Ελλάδα δεν μπορεί να ασκεί πολιτικές βάσει μέσων όρων. Τα νησιά, η ακριτική ζώνη και η περιφέρεια φέρουν επιπρόσθετα βάρη που δεν αντανakλώνται στις εθνικές στατιστικές.

Διάγνωση

- Στις νησιωτικές αγορές η επιβάρυνση είναι διπλή, γιατί το ενεργειακό κόστος έρχεται μαζί με το μεταφορικό.
- Η εποχικότητα συμπιέζει τα έσοδα σε λίγους μήνες ενώ τα έξοδα, οι εισφορές και οι φορολογικές υποχρεώσεις τρέχουν όλο τον χρόνο.
- Η νησιωτική οικονομία στηρίζεται σχεδόν αποκλειστικά στη μικρή οικογενειακή επιχείρηση, δηλαδή στην κατηγορία με τη μικρότερη ικανότητα απορρόφησης σοκ.
- Κάθε διεθνής διαταραχή, ενεργειακή, εμπορική ή μεταφορική, φτάνει εκεί πρώτη και φεύγει τελευταία.
- Το Μεταφορικό Ισοδύναμο καταβάλλεται με καθυστέρηση και δεν καλύπτει επαρκώς την επιχειρηματική δραστηριότητα.

Ο εθνικός μέσος όρος δεν είναι λάθος μέτρηση. Είναι μέτρηση που δεν αφορά κανέναν.

Πολιτικές προτάσεις

- Αναβάθμιση και επέκταση του Μεταφορικού Ισοδύναμου, με συμπερίληψη του ενεργειακού κόστους, ειδικό σκέλος για τις ΜμΕ και ταχεία αποπληρωμή των εκκρεμών οφειλών.
- **Ρητή νησιωτική πρόβλεψη σε κάθε μέτρο των αξόνων Α και Β.** Χωρίς αυτήν, η εφαρμογή τους θα είναι δυσανάλογα ασθενέστερη εκεί όπου χρειάζεται περισσότερο.
- Εξειδικευμένα χρηματοδοτικά προϊόντα και εγγυοδοτικά σχήματα για νησιωτικές ΜμΕ.

- Κίνητρα εγκατάστασης νέων επαγγελματιών σε μικρά νησιά και ακριτικές περιοχές.
- Επιτάχυνση της ψηφιακής συνδεσιμότητας στα νησιά, ως προϋπόθεση και όχι ως συμπλήρωμα κάθε ψηφιακής υποχρέωσης που τους επιβάλλεται.
- Ενίσχυση της θαλάσσιας οικονομίας, της αγροδιατροφής και της μεταποίησης στα νησιά.
- Χρηματοδότηση συνεργατικών σχηματισμών ΜμΕ για κοινές επενδύσεις σε έρευνα, εξωστρέφεια και ψηφιοποίηση.

Τα Επιμελητήρια της χώρας μπορούν να τεκμηριώσουν αυτή τη διπλή επιβάρυνση με πραγματικά δεδομένα από την αγορά, και δηλώνουμε τη διαθεσιμότητά μας να το κάνουμε επί συγκεκριμένων ερωτημάτων. Είναι, κατά τη γνώμη μας, το ισχυρότερο επιχείρημα απέναντι στο αντεπιχείρημα του οριζόντιου μέσου όρου.

ΣΤ. Παρεμπόριο και αθέμιτος ανταγωνισμός

Το παρεμπόριο δεν είναι περιφερειακό φαινόμενο. Είναι δομική στρέβλωση της αγοράς που πλήττει ιδίως τις μικρές επιχειρήσεις, οι οποίες πληρώνουν φόρους, εισφορές και ενοίκια. Για μια πολύ μικρή επιχείρηση σε νησί ή σε τουριστική ζώνη, απώλεια τζίρου της τάξης του 15% ή 20% δεν είναι μείωση κερδών. Είναι ζήτημα επιβίωσης.

Διάγνωση

- Ο νόμιμος επαγγελματίας ανταγωνίζεται τιμές που δεν ενσωματώνουν φόρους, εισφορές ούτε ενοίκια.
- Η συγκέντρωση του φαινομένου σε λιμενικές πύλες, τουριστικές ζώνες και εποχικές αγορές το καθιστά εντοπίσιμο, και άρα αντιμετωπίσιμο.
- Οι έλεγχοι εστιάζουν στους τελικούς πωλητές και όχι στα δίκτυα διακίνησης.
- Το ίδιο ζήτημα ισονομίας τίθεται και για τις ψηφιακές πλατφόρμες που πωλούν στην ελληνική αγορά χωρίς ισότιμες φορολογικές υποχρεώσεις.

Πολιτικές προτάσεις

- Ενισχυμένοι έλεγχοι στις λιμενικές και συνοριακές πύλες και στις τουριστικές ζώνες υψηλού κινδύνου, με ειδικές μονάδες και επαρκή επιχειρησιακή ικανότητα.
- Συντονισμός τελωνείων, οικονομικής αστυνομίας και τοπικής αυτοδιοίκησης, με ταχύτερη επιβολή και εκτέλεση κυρώσεων.
- Ψηφιακή ιχνηλασιμότητα για τον εντοπισμό των δικτύων διακίνησης και όχι μόνο των τελικών πωλητών.

- **Ισότιμη υποχρέωση φορολογικής συμμόρφωσης για τις ψηφιακές πλατφόρμες** και τις εξ αποστάσεως πωλήσεις προς την ελληνική αγορά.
- Συνεργασία με τα Επιμελητήρια για την καταγραφή και την αναφορά του φαινομένου, όπου υπάρχει τοπική γνώση της αγοράς.
- **Δημόσια ετήσια απολογιστική έκθεση ελέγχων και εισπράξεων**, ώστε το μέτρο να κρίνεται από το αποτέλεσμα και όχι από την εξαγγελία.

Η προστασία της νόμιμης επιχειρηματικότητας δεν είναι ζήτημα συντεχνιακό. Είναι ζήτημα ισονομίας.

Ζ. Θεσμικό πλαίσιο Επιμελητηρίων και νέος νόμος

Το ισχύον επιμελητηριακό νομοθετικό πλαίσιο δεν ανταποκρίνεται στις σύγχρονες απαιτήσεις. Τα Επιμελητήρια, εφόσον έχουν το κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο, μπορούν να αποτελέσουν κόμβους υποστήριξης της επιχειρηματικότητας, της ψηφιακής μετάβασης, της πρόσβασης σε χρηματοδότηση και της εξωστρέφειας. Η ΚΕΕΕ έχει ήδη προχωρήσει σε εσωτερική μεταρρύθμιση, με τη λειτουργία του Ινστιτούτου Ερευνών και Μελετών, την αναβάθμιση του Γ.Ε.ΜΗ. και την αναδιοργάνωση των δικτύων.

Διάγνωση

- Ο ισχύων επιμελητηριακός νόμος είναι ανασταλτικός για την παροχή σύγχρονων υπηρεσιών προς τα μέλη.
- Τα Επιμελητήρια αντιμετωπίζονται συχνά ως εισπρακτικοί μηχανισμοί και όχι ως θεσμικοί σύμβουλοι.
- Λείπει συστηματική διαβούλευση με την ΚΕΕΕ πριν από θεσμικές αλλαγές που αφορούν τις ΜμΕ.

Πολιτικές προτάσεις

- **Νέος Επιμελητηριακός Νόμος**, με διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια, διαφάνεια και ανταποδοτικότητα.
- **Θεσμική αναγνώριση της ΚΕΕΕ ως υποχρεωτικού σώματος διαβούλευσης** σε πολιτικές που αφορούν τις ΜμΕ, με προθεσμία και με υποχρέωση αιτιολόγησης σε περίπτωση απόκλισης από τη γνώμη μας.
- Τα Επιμελητήρια ως κόμβοι καινοτομίας, ψηφιακής μετάβασης και εξωστρέφειας, με αναβάθμιση των σχετικών δομών.
- Ολοκλήρωση της ψηφιακής αναβάθμισης του Γ.Ε.ΜΗ. ως κεντρικού κόμβου επιχειρηματικής ταυτότητας και φερεγγυότητας.
- Αναβάθμιση του Ινστιτούτου Ερευνών και Μελετών ως κέντρου τεκμηρίωσης πολιτικής για τις ΜμΕ.

- Ενεργός συμμετοχή στη διαμόρφωση της ευρωπαϊκής ατζέντας για τις ΜμΕ, με αξιοποίηση του ρεύματος απλούστευσης που έχει πλέον περάσει από τη ρητορική στη νομοθετική ατζέντα της Ένωσης.

Στο τελευταίο σημείο θέλουμε να επιμείνουμε, γιατί θεωρούμε ότι είναι υποτιμημένη ευκαιρία. Η μείωση του κόστους συμμόρφωσης για τις μικρομεσαίες αποτελεί σήμερα ρητή ευρωπαϊκή προτεραιότητα. Το ελληνικό αίτημα δεν κινείται κόντρα στο ευρωπαϊκό ρεύμα, κινείται μαζί του, και αυτό αφαιρεί από τη συζήτηση το πιο συνηθισμένο αντεπιχείρημα.

ΜΕΡΟΣ Γ. Τι δεν ζητούμε

Θεωρούμε ότι η αξιοπιστία ενός υπομνήματος κρίνεται και από αυτά που ρητά αποκλείει. Τέσσερα σημεία, τα οποία δηλώνουμε εδώ και επαναλαμβάνουμε δημόσια:

6. **Δεν ζητούμε αναστολή της ψηφιοποίησης** της φορολογικής διοίκησης. Θεωρούμε ότι κινείται σε σωστή κατεύθυνση. Ζητούμε μεταβατικά διαστήματα και φορολογική αναγνώριση του κόστους προσαρμογής.
7. **Δεν ζητούμε χαλάρωση της φορολογικής συμμόρφωσης** ούτε νέα ρύθμιση οφειλών ως πάγιο εργαλείο. Ζητούμε να μη βεβαιώνεται φόρος πριν υπάρξει το κέρδος, που είναι διαφορετικό ζήτημα.
8. **Δεν ζητούμε αντιστάθμιση της μείωσης των εισφορών** με περικοπή ασφαλιστικών δικαιωμάτων, με μεταβολή στα όρια συνταξιοδότησης ή με μεταφορά βάρους στους ασφαλισμένους.
9. **Δεν ζητούμε προστασία από τον ανταγωνισμό** ούτε κλαδικές εξαιρέσεις. Ζητούμε να ισχύουν οι ίδιοι κανόνες για όλους, συμπεριλαμβανομένων των πλατφορμών και του παρεμπορίου.

Η ελληνική ΜμΕ δεν χρειάζεται προστατευτισμό. Χρειάζεται ισότιμες συνθήκες.

ΜΕΡΟΣ Δ. Τα αιτήματά μας

Κύριε Πρωθυπουργέ, κλείνουμε με τέσσερα συγκεκριμένα αιτήματα, διατυπωμένα ώστε να επιδέχονται απάντηση.

Δ.1 Εξέταση των πέντε μέτρων ως ενότητας

Ζητούμε να εξεταστούν τα πέντε άμεσα μέτρα του Μέρους Α κατά την κατάρτιση του φορολογικού νομοσχεδίου και του Σχεδίου Προϋπολογισμού του 2027. Ο συνημμένος τεχνικός φάκελος περιλαμβάνει, για κάθε μέτρο, προτεινόμενη διατύπωση διάταξης, μέθοδο υπολογισμού του κόστους, δείκτη παρακολούθησης και ρήτρα μη σώρευσης. Περιλαμβάνει επίσης παράρτημα με τα απολογιστικά στοιχεία που ζητούμε από την ΑΑΔΕ και τον e-ΕΦΚΑ, ώστε οι εκτιμήσεις μας να αντικατασταθούν από πραγματικά μεγέθη.

Δ.2 Συνάντηση με τη Διοικητική Επιτροπή

Ζητούμε συνάντηση με τη Διοικητική Επιτροπή της ΚΕΕΕ πριν από την έναρξη της Έκθεσης, ώστε τα ζητήματα να συζητηθούν με τον χρόνο που απαιτούν και σε επίπεδο ουσίας.

Δ.3 Τεχνική συνάντηση των υπηρεσιών

Έχουμε ζητήσει από τα Υπουργεία Ανάπτυξης και Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών συνάντηση σε υπηρεσιακό επίπεδο, με τρία συγκεκριμένα αντικείμενα: την αντικατάσταση των εκτιμήσεών μας με απολογιστικά στοιχεία, τον νομοτεχνικό έλεγχο των προτεινόμενων διατυπώσεων, και την επιβεβαίωση της τελευταίας

κωδικοποίησης των διατάξεων στις οποίες παραπέμπουμε. Θα διευκολυνθεί σημαντικά εφόσον έχει τη δική σας κάλυψη.

Δ.4 Θεσμοθέτηση του ελέγχου επιπτώσεων στις ΜμΕ

Το τέταρτο αίτημα δεν έχει δημοσιονομικό κόστος και είναι, μακροπρόθεσμα, το σημαντικότερο. Ζητούμε τη θεσμοθέτηση υποχρεωτικού και δημοσιευμένου ελέγχου επιπτώσεων στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις πριν από κάθε νέα ρύθμιση που αφορά το επιχειρείν. Αν αυτό ίσχυε, τα περισσότερα από τα προβλήματα που περιγράφονται στο παρόν Υπόμνημα θα είχαν εντοπιστεί πριν δημιουργηθούν και όχι δέκα χρόνια μετά.

Η μέθοδος παρακολούθησης που θα ακολουθήσουμε

Οφείλουμε να σας ενημερώσουμε, με πλήρη διαφάνεια, για δύο ενέργειες που έχουμε αναλάβει και οι οποίες δεν συνιστούν πράξη αντιπαράθεσης, αλλά μέθοδο λογοδοσίας του θεσμού προς τα μέλη του.

Πρώτον, απευθύναμε δέκα ερωτήματα κλειστού τύπου σε όλες τις πολιτικές δυνάμεις με κοινοβουλευτική εκπροσώπηση, με ταυτόσημο κείμενο και ταυτόσημη προθεσμία. Οι απαντήσεις θα δημοσιοποιηθούν αυτολεξεί και χωρίς σχολιασμό κατά τη διάρκεια της Έκθεσης, όπως και οι μη απαντήσεις.

Δεύτερον, θα τηρήσουμε δημόσιο πίνακα παρακολούθησης με τρία διακριτά πεδία ανά μέτρο: εξαγγέλθηκε, νομοθετήθηκε, εφαρμόστηκε. Η διάκριση των τριών είναι ουσιώδης. Ένα μέτρο μπορεί να εξαγγελθεί και να μη νομοθετηθεί. Μπορεί επίσης να νομοθετηθεί και να μην εφαρμοστεί, επειδή εξαρτήθηκε από εφαρμοστική απόφαση που δεν εκδόθηκε ή από κριτήρια υπαγωγής που το μηδένισαν στην πράξη. Για τον λόγο αυτό τα αιτήματα του παρόντος διατυπώνονται με παραπομπή σε άρθρο νόμου και όχι σε γενική κατεύθυνση.

Επίλογος. Η συνεργασία ως προϋπόθεση

Κύριε Πρωθυπουργέ, η ΚΕΕΕ δεν απευθύνεται προς εσάς με λίστα παραπόνων. Απευθύνεται με τεκμηριωμένη πρόταση συνεργασίας και με κείμενα έτοιμα προς επεξεργασία.

Οι ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις έχουν επιδείξει ανθεκτικότητα σε πρωτοφανείς κρίσεις, από την πανδημία έως την ενεργειακή κρίση και τον υψηλό πληθωρισμό. Αυτή η ανθεκτικότητα δεν είναι δεδομένη. Χρειάζεται το κατάλληλο θεσμικό, φορολογικό και χρηματοδοτικό οικοσύστημα για να διατηρηθεί.

Το στοίχημα αυτής της παρέμβασης, από τη δική μας πλευρά, δεν είναι να ακουστεί ο θεσμός. Είναι να αλλάξει το επίπεδο στο οποίο συνομιλεί. Όσο ο επιμελητηριακός θεσμός καταθέτει κατευθύνσεις, απαντάται με κατευθύνσεις. Από τη στιγμή που καταθέτει διατάξεις με κόστος και χρονοδιάγραμμα, η συζήτηση γίνεται συγκεκριμένη και καταγράφεται.

Η 90ή ΔΕΘ μπορεί να γίνει το σημείο εκκίνησης μιας νέας σχέσης μεταξύ Πολιτείας και επιχειρηματικής κοινότητας. Η ΚΕΕΕ είναι έτοιμη να συνεισφέρει σε αυτή την κατεύθυνση, με γνώση, τεκμηρίωση, εθνική εμβέλεια και τις 900.000 επιχειρήσεις που αντιπροσωπεύει.

Με εκτίμηση,
Ο Πρόεδρος

Ιωάννης Γερ. Βουτσινάς